

Sadržaj • Content

Riječ redakcije..... 5

Članci • Articles

Enver Redžić

*PISMA IVANA FRANE JUKIĆA UPUĆENA LJUDEVITU GAJU, STANKU
VRAZU I FRA GRGI MARTIĆU*

*LETTERS SENT BY IVAN FRANO JUKIĆ TO LJUDEVIT GAJ, STANKO VRAZ
AND THE FRANCISCAN FRIAR*

GRGA MARTIĆ..... 9

Philippe Gelez

VJERSKA PREOBRAĆENJA U BOSNI I HERCEGOVINI (c.1800-1918)

RELIGIOUS CONVERSIONS IN BOSNIA AND HERZEGOVINA

(cca. 1800-1918)..... 17

Hamiyet Sezer Feyzioğlu & Selda Kılıç

*PRVE MJERE PREDOSTROŽNOSTI KOJE JE PREDUZELO OSMANSKO
CARSTVO PROTIV REVOLUCIJA 1848. U BOSNI I NA GRČKOJ GRANICI*

*THE FIRST PRECAUTIONS TAKEN BY OTTOMAN EMPIRE
AGAINST THE 1848 REVOLUTIONS IN BOSNIA*

AND THE BORDER OF GREECE..... 77

Vojka Besarović-Džinić

SARAJEVSKO JEVREJSKO PJEVAČKO DRUŠTVO "LIRA"

THE JEWISH SINGING SOCIETY "LIRA" IN SARAJEVO..... 93

Ivana Dobrivojević <i>PRIVATNOST POD NADZOROM – Ograničavanje ličnih sloboda u Kraljevini Jugoslaviji (1929-1935)</i> <i>PRIVACY UNDER SCRUTINY – Limitation of individual freedoms in the Kingdom of Yugoslavia (1929-1935)</i>	117
Husnija Kamberović <i>POLITIČKA DJELATNOST MEHMEDA SPAHE OD 1929. DO 1939. GODINE</i> <i>POLITICAL ACTIVITY OF MEHMED SPAHO FROM 1929 TO 1939</i>	143
Denis Bećirović <i>O POLOŽAJU ISLAMSKJE VJERSKE ZAJEDNICE U KRALJEVINI JUGOSLAVIJI (1929-1941)</i> <i>ON THE POSITION OF ISLAMIC RELIGIOUS COMMUNITY IN THE KINGDOM OF YUGOSLAVIA (1929-1941)</i>	190
Admir Mulaosmanović <i>PRIOLOG PROUČAVANJU PRIVREDNIH I DEMOGRAFSKIH KRETANJA NA BIHAČKOM PODRUČJU OD 1948. DO 1961. GODINE</i> <i>A CONTRIBUTION TO THE STUDY OF ECONOMIC AND DEMOGRAPHIC TRENDS IN THE BIHAĆ REGION FROM 1948 TO 1961</i>	209

PREDAVANJA sa Tribine Instituta za istoriju u Sarajevu
LECTURES on the Tribune of Institute for history in Sarajevo

Edin Radušić <i>STEREOTIPI O MRŽNJI MEĐU NARODIMA – britanski konzuli o ruskoj i austrijskoj politici u Bosni i Hercegovini u drugoj polovini XIX stoljeća</i> <i>THE STEREOTYPES ABOUT ANCIENT HATRED – The British Consul commenting Russian and Austrian politics in Bosnia and Herzegovina in the second half of the 19 th century</i>	227
Upute autorima priloga	243

Riječ Redakcije

Cijenjeni čitatelji !

SA ZADOVOLJSTVOM vam predstavljamo drugi broj časopisa *Historijska traganja* za 2008. godinu. Potaknuti pohvalama za prvi broj, potrudili smo se i ovaj put za vas izdvojiti devet zanimljivih članaka izvornog naučnog i preglednog karaktera, i autorizirano predavanje održano na Tribini Instituta za istoriju u Sarajevu *Dijalog s prošlošću*. Prezentirani radovi uvršteni su u dvije rubrike: *Članci* i *Predavanja sa Tribine*.

Zahvaljujući historijskim traganjima, u ovom broju možete saznati o dijelu prepiske koju je Ivan Frano Jukić imao sa svojim znamenitim savremenima o vizionarskom pogledu na Bosnu i Hercegovinu. S obzirom na multikonfesionalni sastav Bosne i Hercegovine, jedno od zanimljivih pitanja je i istraživanje o vjerskim preobraćenjima tokom 19. stoljeća, naročito kada su u pitanju pojedinačne sudbine ljudi iz različitih društvenih slojeva. Godina koja uvijek plijeni znanstvenu pozornost je revolucionarna 1848, a kako se reflektirala na Bosanski ejalet u vojnom pogledu, moći ćete saznati u ovom broju časopisa. Osim vjerske raznolikosti, bosanskohercegovačko stanovništvo odlikuje i višenacionalno obilježje. O samo jednom malom dijelu kulturnog djelovanja jednih od njih govori se u radu o Jevrejskom pjevačkom društvu *Lira* u Sarajevu. Stvaranje Kraljevine Jugoslavije bilo je okvir za promatranje Bosne i Hercegovine u novom državno-političkom sustavu, o stanju ličnih sloboda, odnosno o policijskom nadzoru nad podanicima govori se na plastičan način individualnih sudbina kako uglednijih, tako i "običnih ljudi". S obzirom na potrebu pronalaženja najpovoljnijeg položaja u Kraljevini Jugoslaviji, u Bosni i Hercegovini postojale su mnoge ličnosti koji su djelovanjem u političkom životu ostavile značajnog traga u bosanskohercegovačkoj povijesti, a jedan od njih je i Mehmed Spaho, o kojem se ovdje govori, te se, između

ostalog, problematizira pitanje njegove smrti. Povezanost vjerske i nacionalne problematike u bosanskohercegovačkoj historiji otvara mnoga pitanja, a položaj Islamske vjerske zajednice u Kraljevini Jugoslaviji jedno je od značajnih i nezaobilaznih. Radom o privrednom i demografskom razvoju bihačkog područja tokom dvadesetak godina poslije Drugog svjetskog rata završava se rubrika *Članci*.

Tokom prošlosti u bosanskohercegovačkoj historiji nastalo je dosta mitova i stereotipa. O jednom, dosta raširenom – *da se narodi u Bosni i Hercegovini mrze stoljećima* – govori članak u rubrici *Predavanja sa Tribine*.

Prema tome, devet znanstveno utemeljenih radova sadržaj je drugog broja časopisa *Historijska traganja*.

Nakon ovih kratkih naznaka o sadržaju časopisa, pozivamo vas na saradnju u pronalasku tragova prošlosti, njihovom prezentiranju i učenju o nama i drugima.

Redakcija

Članci · Articles